

icellum productiu si en llatí vulgar, però *vallon* és una formació limitada a aquelles dues llengües.

Una altra conjectura es basa almenys en l'entera semblança, amb un NL, que bé sembla haver existit encara que sigui lluny i mal conegut; en un doc. de Tudela (Nav.), de 1141: «Regnante rege *Garsia in Navarra* et in *Valle Oselle* et in supra dicta *Tutela*» (EEMCA v, 56): És conegut tal lloc? L'índex que hi posa Ubieto Arteta diu que és *Valdonsella*, prov. de Saragossa; ni la diferència geogràfica és prou forta (aqueix límit prov. és a una dotzena de k. de Tudela) ni és prou la garantia d'aquest senyor per pendre-ho en ferm, com sigui que no trobo tal nom en els nomenclàtors, i escama aqueixa *s* i altres detalls fonètics; però qualsevol que sigui la realitat viva d'aqueix nom, és aqueixa forma antiga d'una col·lecció dirigida per Lacarra la que ens fa cavil·lar: si a base d'un nom de planta com el de l'agrella, f. *oseille*, ACIDULA es pogué arribar a una forma com aqueixa *i* a la del nostre Valldonzella: el suposat nom navarrès hauria de ser alteració del documentat; amb una *-do-* introduïda, i una *n* injustificada, però atribuïble a contaminació de *donzell*, *-ella*; també es podria pensar a veure en aqueix *Uselle* un germà del cat. *ocell*, oc. ant. *auzela*, femenins menys vivaços que *ocell*. Val a dir que almenys a Navarra la manca de diftongació i encara més la *-s* i no *-z-* o *ç* també inspiren desconfiança agreujant la dubtosa realitat del nom modern.

Tot sospesat, potser anem massa lluny en totes les conjectures. El fet és que el nostre *Valldonzella* fou sempre un edifici devot, almenys església; llavors el més versemblant és que aquí tinguem simplement el mot *donzella* en el sentit de 'verge', 'santa'. Sobretot si hi hagué monges o devotes consagrades; car a les monges prou se'ls ha dit «dames» i algun cop «donzelles». Tinc vaga memòria d'haver oït en aquells anys minyonívols que hi havia hagut crema del lloc en aquella salvatjada de 1909, i un record de mirar en els nostres jocs, amb respecte inquiet, aquella alta paret de l'edifici del carrer.

En conclusió acceptem aquesta explicació, descartant resoltament les altres conjectures, fora de la darrera, que també deixo tan mal fundada, amb la reserva que apareguessin altres mencions antigues del nom català o del navarrès que ens donessin més base a la conjectura a base de ACIDULA més difícilment *ocella*, que en cat. sempre ha tingut *ç* sorda.

δy

VALLDOREIX

Poblet disseminat i antiga parròquia, agre. al mun. de Sant Cugat del Vallès.

PRON.: se sent molt *bal'durēč*; i jo ho recordo dels anys 1920, però a penes es pot dir que sigui popu-

lar: l'edificació de xalets i cases de gent adinerada i més o menys culta, des de c. 1915, aviat va anar ensorrant i esborrant tota tradició; més coneguts són ara i ja des dels 1930 noms com *La Floresta* i *Les Planes*, més d'al·luvió, contribuint a obliterar del tot la memòria genuïna, substituïda per la dels rètols escrits, més subjectes a la pseudo-etimologia *oreig*; tinc vaga i insegura memòria d'haver-ho oït a gent senzilla amb *š* però verament no sé si era *-š* o *-š̄*.
MENC. ANT. Sempre amb *-š*: 993: *Valle Aurexi* (*Cart. St. Cugat*, f. 242); 1063 (*orig.*): «in *Valle Aurexi*» (bis) (ib. II, 293); 1065: *Val de Aurixse* (ib. II, 310); 1110: *Valle -aurex* (III, 10); 1180: sig. B. de *Valdaurex* (III, 278); 1190: B. de *Valle Daurixio* (III, 322); 1192; «tibi Saurine de *Valdeureyx*»; 1194: Bernardi de *Valleurex* (III, 335); 1197: Bernardi de *Valdeureix* (ib. 350); 1211: villa de *Valdaureix* (ib. 401); 1215-30: *Ual de ureix* (BABL VII, 174); 1226: Petro de *Valledaurex* (*Cart. S. C. III*, 414.7f.).

Cito destacada una forma més rara: 1121: «in termine Sti. Cucuphatis et in *Akburex*» (imprès *Akburex*) i segueix: «in *Akurex* sive ad ipsa olivaria» (*Cart. S. C. III*, 54).

ETIM. Que aquí *Vall* es combina amb un NP és bastant clar. Però és un nom de forma estranya, de mal identificar. Mn. Joan Segura emeté aquí una hipòtesi digna d'examen: seria un nom romà o romànic *AURIDIUS format com *Placidius*, *Floridius*, i el tardà *Dulcidius* (*La Veu del Monts*. 1893, 123). Ell és el qui s'acostà més a la versemblança, encara que tothom menyspreï (i sovint amb raó) els seus assaigs; *AlcM*, silenciant-ho, s'estimava més suggerir (crec guiat per Piel) que vingui d'un **Lauridius*: encara hi perdem per aqueixa *L-*; o recollir una de les bajanades tramposes de Griera: que essent *Valle de Aureto* en el *Cart. de St. Cugat* [absoluta invenció!] vindria d'això, empatollant-se qui sap quina combinació... gascona. El venerable Segura afinava més: guiat per les formes en *Aur-* dominants, quasi generals, en les mencions medievals.

Li objectariem no sols que és un NP merament postulat, sinó que els parònims que al·lega no són per formacions ben paral·leles: en *Floridius* i *Placidius* només s'hi afegeix *-ius* als noms ben establerts en *-IDUS*; no hi ha **DULCIDUS*, però tampoc *Dulcidius*, de *DULCIS* seria bon paral·lel, car **Auridius* no s'hauria pas pogut formar sobre cap adjectiu (que és *Aureus*). Cert que a base de l'arrel onomàstica d'*Aurelius* / *Aurasius* etc. noms romans ben establerts, existint certament una ampliació en *-idius*, el nom postulat no és una suposició merament arbitrària. Tanmateix, contra tot això hi ha objecció fonètica diriment: *AURASIVS* hauria donat **Orés* (*BASIVM* > *bes*), *AURIDIUS* hauria donat *Orej* o *Aureğ*, per fer *-eix* caldria que hi hagués una *-s* almenys i els noms romànics terminen en *-u* sense res més en singular,